

ПРОГРАМА

вступного іспиту зі спеціальності
**072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»**
для здобувачів вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня

Вступне слово

Програма складена з урахуванням програми рівня вищої освіти магістра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Вона містить два розділи, у першому з яких відображено загальноекономічні питання, а у другому – питання дисциплін фахового спрямування.

Розділ 1. Загальноекономічні питання

1. Сутність дефлятора ВВП та індексу споживчих цін.
2. Валовий національний продукт: поняття та особливості формування.
3. Безробіття: причини виникнення, типи та соціальні наслідки.
4. Сукупний попит та його економічний зміст.
5. Сукупна пропозиція та її економічний зміст.
6. Попит, пропозиція та ринкова рівновага.
7. Еластичність попиту та пропозиції.
8. Ринок досконалої конкуренції та його характеристика.
9. Ринок монополістичної конкуренції та його характеристика.
10. Монопольний ринок та його характеристика.
11. Поняття та характеристика олігополії. Олігопольний ринок.
12. Глобалізація сучасної економіки.
13. Стан та перспективи вирішення глобальних екологічних проблем.
14. Цифрова економіка в Україні: передумови становлення та перспективи розвитку.
15. Диверсифікація виробництва, її форми, види, переваги і загрози.
16. Мотивація і сутність міжнародного руху капіталу.
17. Загальне середовище господарювання та його чинники (природні, демографічні, політичні, науково-технічні, економічні, міжнародні).
18. Операційне середовище функціонування підприємства (постачальники ресурсів, споживачі продукції, посередники, конкуренти).
19. Ринкова ціна і фактори її формування на макро- і мікрорівнях.
20. Цінова конкуренція і цінова конкурентоспроможність.
21. Поняття мінімальної ціни і фактори підвищення цінової конкурентоспроможності.
22. Конкуренція та конкурентоспроможність підприємства на внутрішньому ринку, необхідність розроблення стратегій конкуренції.
23. Оборотні активи: сутність, склад і структура.
24. Нормування оборотних активів.
25. Джерела формування оборотних активів.
26. Необоротні активи: сутність, склад і структура.
27. Амортизація основних засобів та методи її нарахування.

28. Сутність ресурсів і активів підприємства.
29. Характеристика матеріальних і нематеріальних активів підприємства.
30. Роль нематеріальних активів, їх оцінка та амортизація.
31. Економічна сутність прибутку та його види.
32. Чинники формування прибутку підприємства.
33. Розподіл і використання прибутку підприємства.
34. Сутність та види рентабельності.
35. Система оподаткування підприємств.
36. Роль амортизаційної політики в інвестиційній активності підприємства.
37. Персонал як основний ресурс підприємства та об'єкт партнерських відносин.
38. Форми участі персоналу в капіталі та прибутку підприємства.
39. Продуктивність праці та методичні підходи до її визначення.
40. Економічні і соціальні наслідки міжнародної трудової імміграції та еміграції.
41. Форми і системи оплати праці робітників.
42. Сучасні тенденції у застосуванні форм заробітної плати.
43. Виробничий процес як основний вид операційної діяльності, його складові та принципи раціональної організації.
44. Типи виробництва (одиничне, серійне, масове) та їх техніко-економічне обґрунтування.
45. Переваги і вади потокового виробництва.
46. Інтенсивність виробництва та її вплив на ефективність.
47. Вимірники і показники обсягу продукції, сфера їх застосування.
48. Життєвий цикл продукції, процес її створення та освоєння.
49. Матеріально-технічне забезпечення підприємства, його форми.
50. Методи формування і калькулювання витрат на виробництво продукції.
51. Проблеми розподілу непрямих витрат при калькулюванні.
52. Поняття і процес комунікації.
53. Міжособові та організаційні комунікації.
54. Мотивація як фактор забезпечення успіху діяльності організації.
55. Маркетингова діяльність підприємства як сфера організації зовнішніх комунікацій.
56. Поняття реклами, її роль у вирішенні проблем стимулювання збуту, критерії вибору рекламних заходів.
57. Комунікації з покупцями.
58. Основні підходи до подолання кризових явищ на підприємстві.
59. Типи антикризової реакції та антикризового управління (реактивне, активне, планове).
60. Аналіз зовнішнього середовища (PEST-аналіз).
61. Узагальнення результатів стратегічного аналізу (SWOT-аналіз).
62. Управління змінами і формування стратегічної поведінки.
63. Напрямки зміни бізнес-моделей у цифрову епоху.
64. Етапи життєвого циклу організації.
65. Бізнес-план та його структура.
66. Сутність та види управлінських рішень на підприємстві.
67. Сутність та класифікація інновацій.

68. Роль венчурного бізнесу в розвитку інноваційної діяльності.
69. Стартап як сучасна форма розвитку бізнесу.
70. Етика у бізнесі: проблеми та перспективи використання.

Розділ 2. Питання дисциплін фахового спрямування

1. Роль держави у створенні грошей. Вартість грошей.
2. Вплив зміни кількості грошей на макро- і мікроекономічні процеси.
3. Попит на гроші та його вплив на економічні процеси.
4. Грошовий оборот та проблеми монетизації економіки.
5. Інфляція: сутність, закономірність розвитку та особливості прояву в економіці України.
6. Економічні чинники та наслідки інфляції.
7. Валютна політика та валютне регулювання.
8. Платіжний баланс, його роль у формуванні валютного курсу.
9. Банківський кредит та його економічні межі.
10. Роль банківського кредиту в розвитку економіки.
11. Процент, його економічна природа та вплив на розвиток кредитних відносин.
12. Кредитний ризик, способи мінімізації і процес управління.
13. Кредитна політика банків та її вплив на соціально-економічний розвиток.
14. Проблеми розвитку споживчого та іпотечного кредитування в Україні.
15. Проблеми, тенденції і перспективи розвитку банківської системи України.
16. Національний банк України як центральний банк держави.
17. Особливості фінансового регулювання в Україні.
18. Ринок банківських послуг в Україні, його оцінка та перспективи розвитку.
19. Вплив податків на процес відтворення.
20. Податкова політика держави.
21. Бюджетний дефіцит, причини його виникнення і макроекономічні наслідки.
22. Управління бюджетним дефіцитом.
23. Сутність державного кредиту як економічної категорії.
24. Державний борг, зміст і причини виникнення.
25. Державні запозичення на фінансовому ринку.
26. Фінансовий ринок як специфічна сфера формування і руху позичкового капіталу.
27. Цінні папери як інструменти фінансового ринку.
28. Проблеми формування та використання фінансових ресурсів підприємств.
29. Сутність страхового захисту та його місце в ринковій економіці.
30. Міжнародні фінанси, їх сутність, функції, значення і роль в економічному розвитку.
31. Фінансова стійкість та фінансовий стан підприємства.
32. Методи та моделі фінансового аналізу.
33. Показники оцінювання фінансового стану підприємства.
34. Види фінансового планування та їхня характеристика.
35. Пропозиція грошей: сутність та структура.
36. Процентна ставка та її роль в економіці. Номінальна та реальна процентна ставка.
37. Монетарна політика: сутність, види та інструменти.

38. Інституційна структура фінансового ринку.
39. Моделі регулювання фінансового ринку
40. Макро- і мікропруденційний підходи до регулювання фінансового ринку
41. Фінансові інструменти та їх класифікація
42. Суть діяльності фінансових посередників та їх функції
43. Договірні та інвестиційні фінансові посередники
44. Асиметрія інформації та її прояви на фінансовому ринку
45. Концепція вартості грошей у часі
46. Фінансові ризики та їх класифікація
47. Методи управління фінансовими ризиками
48. Сутність портфельної теорії інвестування
49. Боргові та неборгові інструменти на фінансовому ринку
50. Хеджування валютних ризиків
51. Біржовий та позабіржовий фондовий ринок
52. Основні характеристики та види облігацій
53. Рейтингове оцінювання цінних паперів у світовій фінансовій практиці
54. Основні тенденції сучасного розвитку світового ринку похідних фінансових інструментів
55. Особливості застосування ф'ючерсів, опціонів та свопів.
56. Методи й інструменти забезпечення фінансової безпеки банків
57. Ринок віртуальних активів та специфіка його регулювання
58. Формування ресурсної бази банку та її характеристика
59. Діяльність банку на ринку цінних паперів
60. Аналіз фінансового стану банків. Економічні нормативи регулювання діяльності банківських установ
61. Поняття страхових ризиків, їх класифікація, оцінка та управління
62. Управління грошовими потоками підприємства.
63. Інвестиційна діяльність страхової компанії: принципи організації, регулювання та оптимізація.
64. Сутність і завдання страхового маркетингу.
65. Протидія легалізації кримінальних доходів та фінансуванню тероризму з використанням фінансових установ
66. Психологічні аспекти прийняття рішень щодо інвестування
67. Особливості конкуренції між традиційними фінансовими посередниками та фінтех компаніями
68. Інноваційні зміни у фінансовій системі України.
69. Євроінтеграційні процеси у фінансовому секторі.
70. Функціонування фінансових установ в умовах воєнного стану.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Організування та проведення вступних випробувань до аспірантури здійснюється відповідно до Правил прийому до аспірантури Національного університету «Львівська політехніка» у відповідному році.

Вступний іспит зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» проводиться у письмовій формі згідно з окремим графіком, який затверджується Ректором Університету та оприлюднюється на інформаційному стенді відділу докторантури та

аспірантури й офіційному веб-сайті Університету не пізніше, ніж за 3 дні до початку прийому документів.

Екзаменаційні білети вступного іспиту зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» формуються в обсязі програми рівня вищої освіти магістра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» та затверджуються рішенням Приймальної комісії Національного університету «Львівська політехніка».

Результати вступного іспиту зі спеціальності оцінюються за 100-бальною шкалою.

Екзаменаційний білет вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» містить:

- письмову компоненту з п'яти питань: два питання з розділу «Загальноекономічні питання» і три питання з розділу «Питання дисциплін фахового спрямування» (кожне із п'яти питань екзаменаційного білета оцінюється максимально в 20 балів, максимальна сумарна кількість балів письмової компоненти – 100 балів).

Критерії оцінювання кожного питання письмової компоненти вступного іспиту зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» є такими:

Оцінка «відмінно» (18-20 балів для питань письмової компоненти): вступник в аспірантуру бездоганно засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання; самостійно, грамотно і послідовно з вичерпною повнотою відповів на питання; демонструє глибокі та всебічні знання, логічно будує відповідь; висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем; вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, логічно та обґрунтовано будувати висновки.

Оцінка «добре» (14-17 балів для питань письмової компоненти): вступник в аспірантуру добре засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання, аргументовано викладає його; розкриває основний зміст питання, дає неповні визначення понять, допускає незначні порушення в послідовності викладення матеріалу та неточності при використанні наукових термінів; нечітко формулює висновки, висловлює свої міркування щодо тих чи інших проблем, але припускається певних похибок у логіці викладу теоретичного змісту.

Оцінка «задовільно» (10-13 балів для питань письмової компоненти): вступник в аспірантуру в основному засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання; фрагментарно розкриває зміст питання і має лише загальне його розуміння; при відтворенні основного змісту питання допускає суттєві помилки, наводить прості приклади, непереконливо відповідає, плутає поняття.

Оцінка «незадовільно» (0-9 балів для питань письмової компоненти): вступник не засвоїв зміст питання, не знає основних його понять; дає неправильну відповідь на запитання.

Виконання завдань вступного іспиту зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» передбачає необхідність неухильного дотримання норм та правил академічної доброчесності відповідно

до Положення про академічну доброчесність у Національному університеті «Львівська політехніка». За порушення зазначених норм та правил вступники в аспірантуру притягаються до відповідальності згідно вимог чинного законодавства.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аджемоглу Д., Робінсон Д. А. Чому нації занепадають? Походження влади, багатства і бідності. К.: Наш формат, 2016. 546с.
2. Алексеев І. В. Бюджетна система: підручник / І. В. Алексеев, Н. Б. Ярошевич, І. Ю. Кондрат, М. В. Ливдар. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 400 с.
3. Алексеев І.В., Бондарчук М.К. Гроші та кредит. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2017. 216 с.
4. Банківська діяльність у сфері інвестицій: проблеми розвитку, напрями вдосконалення, механізми управління: монографія / [М.А.Вознюк, Б.І.Пшик, В.В.Рисін та ін.]; за ред. Б.І.Пшика. - К.: УБС НБУ, 2015. - 398 с.
5. Бондарчук М.К., Алексеев І.В., Кльоба Л.Г. Банківська система: Навчальний посібник. — Львів: Ліга-Прес, 2017,- 246 с.
6. Бюджетна система: підручник / І. В. Алексеев, Н. Б. Ярошевич, І. Ю. Кондрат, М. В. Ливдар. — Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019.-400 с.
7. Вівчар О.Й., Курило О.Б., Кащишин В.М. Місцеві фінанси. Навчальний посібник - Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2014р. 258с.
8. Гиль О.О. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств: навч. посіб. Київ: Ліра-К. 2015. 248 с.
9. Друкер П. Виклики для менеджменту ХХІ століття. Київ: КМ-Букс. 2020. 288 с.
10. Дуфло Е., Банерджі А. Економіка бідності. Як звільнити світ від злиднів. К.: Наш формат, 2017. 312с.
11. Журавка О. С. Страхування : навчальний посібник / О. С. Журавка, А. Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 350 с.
12. Енциклопедія для банкіра: у 2 т. – Т. 2 (практична термінологія) / ред. кол.; за заг. ред. д-ра екон. наук проф. Т.С. Смовженко, д-ра екон. наук, проф. Славюка Р. А. – К.: УБС НБУ, 2013. – 547 с.
13. Ігнатєва І.А. Стратегічний менеджмент: підручн. Київ: Каравела. 2019. 464 с.
14. Коць О. О. Монетарна політика : навчальний посібник / П. Г. Ільчук, О. О. Коць. – Львів: Видавництво «Новий світ – 2000», 2020. – 164 с.
15. Коць О. О. Тенденції та особливості інноваційного розвитку банків і банківської системи України : [монографія] / Ільчук П. Г., Коць О. О., Бондаренко Л. П., Лащик І. І., Якимів А. І. – Львів: Видавництво «Новий світ – 2000», 2018. – 180 с.
16. Крисоватий А. І., Синютка Н. Г. Муніципальна боргова політика: теоретичні концепти та практика реалізації в Україні: монографія / А. І. Крисоватий, Н. Г. Синютка. – Львів: Українська академія друкарства, 2017. – 199 с.
17. Кузьмін О.Є., Литвин І.В. Венчурний бізнес: особливості розвитку та глобалізаційні аспекти: підручн. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2019. 412 с.
18. Макроекономіка: навч. посібн. / М.Л. Данилович-Кропивницька, П.І.

- Стецюк, І.О. Тивончук. Друге видання, доповнене. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2017. 292 с.
19. Міжнародні розрахунки і валютні операції : навчальний посібник / Зянько В. В., Єпіфанова І. Ю., Мельничук Д. П. – Вінниця : ВНТУ, 2021. – 106 с.
 20. Навіді С. Суперхаби. Як фінансові еліти та їхні мережі керують світом. К.: Наш формат, 2018. 368с.
 21. Олійник В. Страхування. Підручник.: Видавництво Університетська книга.- 2019.- 287с.
 22. Омельченко Л. С. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / Л. С. Омельченко. – Маріуполь : ПДТУ, 2016. – 235 с.
 23. Орлова К.Є. Управління бізнесом: підручн. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка». 2019. 319 с.
 24. Партин Г.О. Фінансовий менеджмент: підручник/Г.О.Партин, Н.Є.Селюченко. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 388 с.
 25. Партин Г.О., Загородній А.Г., Ясінська А.І., Воскресенька Т.І. Управлінський облік: підручник. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. – 340 с.
 26. Податковий менеджмент: навчальний посібник / С.В.Паранчук, А.С. Мороз, О.С. Червінська. - Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2012. – 296с.
 27. Портер М. Конкурентна стратегія. Техніки аналізу галузей і конкурентів. Київ: Наш Формат. 2020. 424 с.
 28. Рей Р. Сучасна теорія грошей. К.: Наш формат, 2017. 480с.
 29. Рисін В.В. Реалізація ресурсної політики банків в умовах фінансової нестабільності: монографія / В.В.Рисін. – К.: УБС НБУ, 2012. – 390с.
 30. Рисін, В., Мамчук, А., Печенко, Р. (2023). Впровадження технології блокчейну у контексті підвищення ефективності та безпеки діяльності банків. *Трансформаційна економіка*, (5 (05), 109-114. <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-5-19>
 31. Рисін, В., Печенко, Р. (2022). Роль цифрових платіжних технологій у розвитку підприємництва. *Цифрова економіка та економічна безпека*, (3(03)), 103-108. <https://doi.org/10.32782/dees.3-18>
 32. Рисін В., Шах О. Напрями забезпечення фінансової стабільності банківського сектору в умовах воєнного стану. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 69. С. 206-213. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure69-37>
 33. Рогофф К., Рейнгарт К. Циклічна історія фінансових криз. К.: Наш формат, 2019. 544с.
 34. Талей Н. Н. Чорний лебідь. Про (не)ймовірне у реальному житті. К.: Наш формат, 2017. 392с.
 35. Талер Р. Поведінкова економіка. К.: Наш формат, 2018. 464с.
 36. Фінанси підприємств: підручник / О.Б.Курило, Л.П.Бондаренко, О.И Вівчар, О.М.Чубка. — К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. — 340 с.
 37. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч. посібн. / І.С. Скоропад, О.Б. Курило, О.М. Чубка, О.В. Дідух, І.О. Кривецький. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2016. 344 с.
 38. Фінансовий менеджмент: методика розв'язання практичних завдань : навч. посіб. / І.Г. Ганечко, Г.В. Ситник, В.С. Андрієць та ін. – К. : Київ. нац. торг.-

- екон. ун-т, 2015. – 244 с.
39. Фінансовий ринок: навч. посібник / [Б.І.Пшик, М.А.Вознюк, В.В.Рисін та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф. Б.І. Пшика. – Львів: «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2019. – 540 с.
 40. Фінансові інструменти: оцінка і відображення у звітності банків: монографія / кл. авт. [Р. А. Слав'юк, О. О. Глущенко, Ю.М. Козловський, М. Л.Лапішко, Л. О. Шкварчук та ін.]за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Слав'юка Р. А. – К.: УБС, 2015. – 412.
 41. Фінанси: навчальний посібник / Н. Б. Ярошевич, І. Ю. Кондрат, М. В. Ливдар. – Львів: Простір-М, 2018. – 298 с.
 42. Хома І.Б. Фінансовий аналіз: Навч. посібник / І.Б. Хома, Н.І. Андрушко, К.М. Слюсарчик. – 2-ге вид. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 344 с.
 43. Цвейг Дж., Грем Б. Розумний інвестор. Стратегія вартісного інвестування. К.: Наш формат, 2019. 544с.
 44. Шкварчук Л. О. Фінансовий ринок: [навч. посібник] / Л. О. Шкварчук. – К.: Знання, 2013. – 382 с.
 45. Шклярук С. Г. Управління фінансовими ризиками: навч. посіб. / С. Г. Шклярук. - Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2019. - 494 с.
 46. Шпак Н.О. Фінанси, гроші та кредит: навч.посібник / Н.О.Шпак, Н.Б.Ярошевич, О.Я.Побурко. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 416с.
 47. Ярошевич Н. Б. Бюджетна система: практикум: навчальний посібник / Н. Б. Ярошевич, І. Ю. Кондрат, А. І. Якимів. – Львів: Новий Світ-2000, 2019. – 400 с.
 48. Ярошевич Н. Б. Державне управління інвестиційною діяльністю: навчальний посібник / Н. Б. Ярошевич, І. Ю. Кондрат, А. І. Якимів. – Львів: Новий Світ-2000, 2020. – 429 с.
 49. Berk, J., DeMarzo, P. (2020) Corporate Finance. 5th ed. Global edition. Pearson.
 50. FATF (2012-2023), International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation, FATF, Paris, France, www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html
 51. Insurance Information Institute (2010) Insurance Handbook. A guide to insurance: what it does and how it works. URL: https://www.iii.org/sites/default/files/docs/pdf/Insurance_Handbook_20103.pdf
 52. Kots O. (2019) Nexus between monetary instruments and Ukrainian economy indicators : monograph / Kots O., Ilchuk P. Lviv, Publisher “Novyi Svit – 2000”, 154 p.
 53. Mishkin F. S. & Eakins S. (2016), Financial Markets and Institutions, 8th Edition, Pearson Series in Finance
 54. Ofoeda, I., Agbloyor, E. and Abor, J.Y. (2024), "Financial sector development, anti-money laundering regulations and economic growth", *International Journal of Emerging Markets*, Vol. 19 No. 1, pp. 191-10. <https://doi.org/10.1108/IJOEM-12-2021-1823>
 55. Levinson M. (2009), The Economist Guide To Financial Markets, 6th Edition, Profile Books Ltd
 56. Rysin, V., Rysin, M. Vulnerability of Virtual Assets to Illicit Financial Flows.

- Economics, Entrepreneurship, Management*. 2021. Vol. 8. N. 1. P. 35-42.
<https://doi.org/10.23939/eem2021.01.035>
57. Rysin, V., Galenko, O., Duchynska, N., Kara, N., Voitenko, O., Shalapak, A. (2021). Financial Convergence as a Mechanism for Modifying Sectors of the Global Financial Services Market. *Universal Journal of Accounting and Finance*, 9(1), 65 - 73. DOI: 10.13189/ujaf.2021.090107
58. Rysin, V., Prokopenko, O., Muravskyi, O., Pechenko, R., Holiachuk, N., Zinchenko, A. (2023). Personalization of Banking Products (Services) using Digitalization Technologies. *WSEAS Transactions on Business and Economics*, 20, 2528-2539. <https://wseas.com/journals/articles.php?id=8578>
59. Shiller R. J. (2012), *Finance and the Good Society*, Princeton University Press
60. Saunders A., Cornett M. M. (2012), *Financial markets and institutions* . 5th ed. The McGraw-Hill/Irwin series in finance, insurance and real estate.